

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum Deus sit ore laudandus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

pertinere, quoniam non licet ad demones uti. Secundò F autem adiurationis modo, qui est per compulsio- nem, licet nobis ad aliquid uti, & ad aliquid non licet. Demones enim in cursu huius vite nobis aduer- sarij constituuntur: non autem eorum actus nostrae dispositioni subduntur, sed dispositioni diuinæ, & sanctorum angelorum, quia ut * Augu. dicit in 3. de Trin. spiritus desertor regitur per spiritum iustum. Possimus ergo demones adiurando per virtutem di- uini nominis, tanquam inimicos repellere, ne nobis noceant spiritualiter, vel corporaliter, secundum po- testatem diuinam datam a Christo, secundum illud Luc. 10. Ecce dedi vobis potestatem calcadi supra ser- pentes, & scorpiones, & supra omnem virtutem ini- mici, & nihil vobis nocebit. Non tamen licitum est eos adiurare ad aliquid ab eis addiscendum, vel etiã ad aliquid per eos obtinendum: quia hoc pertine- ret ad aliquam societatem cum ipsis habendam, nisi forte ex speciali instinctu, vel reuelatione diuina, ali- qui sancti ad aliquos effectus, demonum operatio- ne vtantur: sicut legitur de beato Iacobo, quod per de- monem fecit Hermogenem ad se adduci.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Origenes lo- quitur de adiuratione, quae non fit potestatiue p mo- dum compulsio- nis, sed magis per modum cuiusdam beneuolae deprecationis.

AD SECVNDVM dicendum, quod nigromantici vtuntur adiurationibus, & inuocationibus damo- num ad aliquid ab eis addiscendum, vel adipiscen- dum: & hoc est illicitum, vt * dictum est. Vnde ¶ Chryso- st. dicit Marc. 1. exponens illud verbum Domini, quod spiritui immundo dixit. Obmutescite, & exi- te ab homine. Salutariter hoc nobis dogma da- tur, ne credamus demonibus quantumcunque de- nuntiant veritatem.

AD TERTIVM dicendum, quod ratio illa pcedit de adiu- ratione, qua imploratur auxiliu demonu ad aliqd a- gendum, vel cognoscendum: hoc. n. vt ad quandam societatem pertinere. Sed quod aliquis adiurando demo- nes repellat, hoc est ab eorum societate recedere.

ARTICVLVS III.

Vtrum liceat irrationalem creaturam adiurare.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod non li- ceat adiurare irrationalem creaturam. Adiuratio .n. fit per locutionem: sed frustra sermo dirigif ad eum, qui non intelligit, qualis est irrationalis creatura: ergo vanum est, & illicitu irrationalem creaturam adiurare. ¶ 2 Præ. Ad eum videtur competere adiuratio, ad quem pertinet iuratio: sed iuratio non pertinet ad creaturam irrationalem: ergo videtur quod ad eam non liceat adiuratione uti.

¶ 3 Præ. Duplex est adiurationis modus, vt ex su- pra * dictis patet. Vnus quidem per modum depre- cationis, quo non possumus uti ad irrationalem crea- turam, quae non est domina sui actus. Alia autem ad- iuratio est per modum compulsio- nis, qua etiam, vt videtur, ad eam uti non possumus: quia non est no- strum creaturis irrationabilibus imperare, sed solum illius, de quo dicitur Matt. 8. Quoniam venti, & ma- re obediunt ei: ergo nullo modo, vt videtur, licet uti adiuratione ad irrationales creaturas.

SED CONTRA est, quod Simon & Iudas leguntur adiurasse dracones, & eis præcepisse, vt in desertum locum discederent.

RESPON. Dicendum, quod creaturae irrationales ab alio aguntur ad proprias operationes. Eadem autem

actio est eius, quod agit & mouet, sicut motus sagitte, quae operatio sagittatis: & ideo operatio creaturae non solum ipsi attribuitur, sed permissio- nis eius dispositione, omnia mouentur ad diabolum, qui permissio- nis eius creaturis ad nos vtuntur. Sic ergo adiuratio, qua quis vtitur ad irrationalem creaturam, potest intelligi dupliciter: ut adiuratio referatur ad ipsam irra- tionalem creaturam adiurare. Alio modo ad eum, a quo irrationalis creatura agit, & sic dupliciter adiuratur irrationalis: quidem modo, per modum depre- cationis, quod pertinet ad eos, qui diuinae gratiae miracula faciunt. Alio modo, per modum compulsio- nis, quae referatur ad diabolum, qui est modus adiurandi in Ecclesie creaturis. Adiurare autem demones ad obiecta, non licet. Et per hoc patet.

QVAESTIO XCI.

De assumptione diuini nominis ad inuocandum per orationem, vel laudem, in duos articulos diuisa.

¶ ENDE considerandum est de assumptione diuini nominis ad inuocandum per orationem, vel laudem. Et de oratione quidem iam dictum est. Vnde nunc de laudatione fiat dicendum.

CIRCA quam quaeruntur duo. ¶ Primo, Vtrum Deus sit ore laudandus.

¶ Secundo, Vtrum in laudibus Dei sint cantus adhibendi.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Deus sit ore laudandus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod Deus non sit ore laudandus. Dicitur enim Philosoph. in 1. Ethic. Optimum non est laus, sed maius aliquid, & melius: sed Deus est super omnia & melius: ergo Deo non debetur laus, sed aliquid maius laude. Vnde Ecc. 43. dicitur, quod Deus maior est omni laude.

¶ 2 Præ. Laus Dei ad cultum ip- sius pertinet: est enim religionis actus. sed Deus mente colitur magis, qua ore. unde Dominus Mar- thae contra quosdam indoctos il- lud Isai. Populus hic labijs me hono- rat, cor autem eorum longe est a me: ergo laus Dei magis consistit in corde, quam in ore.

¶ 3 Præ. Homines ad hoc orantur.

Li. 1. c. 4. an- te medium, tom. 3.

In corp. art. in concione s. de Lazaro iter pri. & med. to. 2.

Art. 1. & 2. præced.

D. 34.

David cum dixisset. Semper laus eius in ore meo, subiungit, Magnificat dominum mecum, non contra me. Unde a duobus canentibus dicitur, ne ideo canatur, quasi ipse cantus secundum se sit Deo gratior, & ne canatur causa delectationis nostre, uel alienae in ecclesiasticis officijs, ut patet ex fine. Et ex autoritate Augustini de confessione in littera allata.

Nota secundum, quod temporis e diuini Thome Ecclesia non utitur organo.

In cuius signum, adhuc Romana Ecclesia coram summo Pontifice non utitur. Et si rationem in littera allata ex 8. Politic. attentius medicari fuerimus, apparebit, quod in ecclesiastico officio, ad quod suscipienda diuinae interioris disciplinae gratia conuenimus, uita illi, & sacrificijs laudis honorificabitur, & illic iter, quo ostendam illi salutem Dei non sunt admittenda instrumenta musica. Tantoque magis excludenda sunt, quanto diuina disciplina interior excellenter est omnibus disciplinis humanis huiusmodi instrumenta repellentibus. Et licet per se loquendo hoc sit uerum, potest tamen per accidens tolerari extra iam confuetudinem organorum propter nimiam elongationem hominum a diuino cultu, ut uel sic allesti, diuinitas interfit. Qui tamen organa in Ecclesia medicam animae remouens esse cogitauerit, parce illis uteretur, ne sanis nocere minuent, uel tollendo eorum deuotiones. Et licet organorum usus licitus iam in Ecclesia sit causa excitandae deuotionis, illicitus tamen est causa delectationis eadem ratione, qua cantus.

Secundum occurrit hic dubium. An pulsare in organo inter officia ecclesiastica sonos facilius uanitati, ut peccatum morale. Et est ratio dubii, quia quidam propter irreuerentiam diuini cultus, putant quod sic. Alii autem uidentur hanc respicere sententiam, quia sonus abstrahit a materia hac, uel illa: & sonus qui ab uno applicatus est ad materiam uanam, potest ab altero applicari ad materiam spiritualem, ut patet.

Ad eundem huius oportet uitare ambo extrema, ne sciantur factum abstractionem soni a materia, ut omnis sonus aequo ad materiam dignus sit in Ecclesia, quoniam eadem est ratio de cantu, & sono: quoniam cantus abstrahit etiam a materia, & potest uanitati cantus applicatus ad malam materiam, etiam applicari

ad spiritualem non minus, quam uanitati sonus. Constat autem ex autoritate Hieronymi in littera allata, quae habetur in Decretis dist. 92. c. Cantantes, quod non omnis cantus est in Ecclesia licitus. Non igitur omnis sonus est in Ecclesia licitus. Neque etiam omnem irreuerentiam, seu indecentiam diuinis admittit, mortale peccatum dicamus. Contingit namque uel propter imperfectionem actus, puta, quia in re modica, uel propter pietatem intentionis, indifferetiam habentis media, uenialiter tantum peccare in multis de decentibus diuina.

Inter hoc igitur, & ex his procedendo, dicendum est, quod dupliciter contingit pulsare in diuinis officijs organa cum sonis rerum uanarum, scilicet per se, & per accidens. hoc est, ex intentione ingerendi illa uana, & non ex intentione ingerendi illa uana, sed tantummodo sonum illum. Et primo quidem modo, si res illa sunt non solum uana, sed promouentia ad impudicitiam, & huiusmodi, manifeste est peccatum mortale non solum inter ecclesiasticum, sed extra: quia hoc est mortale ex suo genere, & tanto grauius, quanto etiam inter diuina. Si uero sunt solum uana, tunc non deest peccatum superfluitatis in tali actu. Est namque talis actus in prima specie superfluitatis, qua Deo cultus exhibetur modo indebito. Constat namque quod sonus inter diuina, pars diuini cultus est, & pro solemnitate diuini cultus adhibetur ab ecclesia: & quod modo indebito colitur Deus, quando sonus uanitatum ex intentione admiscetur locutioni ecclesiasticae. Contrariatur autem talis actus ex suo genere diuino cultui. Primo, quod ad finem: quia actus iste ex suo genere est excitatiuus mentis, & effectus ad uana, ac per hoc directe contrarius actui diuini cultus excitatiui ad deuotionem. Secundo, quod ad ueritatem ex parte colentis: quia cultus diuinus per ministerium pulsantis ab Ecclesia Deo reddendus, falsificatur, ita quod fallacii sunt omnes sic pulsantes, & procurantes, ac consentientes: quoniam ex parte Ecclesiae cultum contra modum ab ea iustum, Deo exhibent, quantum est ex natura talis actus, ut inferius in q. 93. art. 1. ex littera habere potes. Et quoniam superfluitio ex suo genere est mortale peccatum, & actus iste ex suo genere contrariatur fini diuini cultus: ideo ex intentione pulsare in ecclesiasticis officijs siue mala, siue uana, peccatum est mortale

meo & postea subauditur. Audiatur manueri, & latentur. Magnificat dominum mecum.

Ad primum ergo dicendum, quod de Deo dupliciter possumus loqui. Vno modo, quantum ad eius essentiam: & sic, cum sit incomprehensibilis, & ineffabilis, maior est omni laude. Debetur autem ei secundum hanc comparationem reuerentia, & laetitia hominis: unde & in Psal. 64. secundum translationem Hieronymi dicitur. Tibi silet laus Deus, quantum ad primum: & Tibi reddetur uotum, quantum ad secundum. Alio modo, secundum effectus ipsius, qui in nostram utilitatem ordinatur: & secundum hoc debetur laus Deo, unde dicitur Isa. 63. Miserationum Domini recordabor: laudem Domini annuntiabo super omnibus, quae reddidit nobis Dominus. & Dionysius dicit in cap. de diu. nom. Omnem sanctum theologorum hymnum, id est, diuinam laudem inuenies ad beatos thearchias, id est, diuinitatis processus, manifestatiue, & laudatiue Dei nominationes diuidentem.

Ad secundum dicendum, quod laus oris inutilis est laudanti, si sit sine laude cordis. Tunc enim loquitur Deo laudem, dum magna opera eius recogitat cum affectu. Valet tamen exterior laus oris ad excitandum interiorem affectum laudantis, & ad prouocandum alios ad Dei laudem, sicut dicitur est.

Ad tertium dicendum, quod Deum non laudamus propter utilitatem suam, sed propter utilitatem nostram, ut dicitur est.

ARTICVLVS II.

Utrum in diuinis laudibus sine cantu assumendi.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod cantus non sint assumendi in laudem diuinam. Dicit enim Apostolus ad Colos. 3. Doctes, & commentes uosmet ipsos in psalmis, & in hymnis, &

do, quod ad ueritatem ex parte colentis: quia cultus diuinus per ministerium pulsantis ab Ecclesia Deo reddendus, falsificatur, ita quod fallacii sunt omnes sic pulsantes, & procurantes, ac consentientes: quoniam ex parte Ecclesiae cultum contra modum ab ea iustum, Deo exhibent, quantum est ex natura talis actus, ut inferius in q. 93. art. 1. ex littera habere potes. Et quoniam superfluitio ex suo genere est mortale peccatum, & actus iste ex suo genere contrariatur fini diuini cultus: ideo ex intentione pulsare in ecclesiasticis officijs siue mala, siue uana, peccatum est mortale

D. 806.

In commentario suo in Psal. 34. col. 8. aduocata etiam transiitio in Psal. 150. tom. 4.

Cap. i. non multum remote ante medium.

In corp. art.

In corp. art.

Locis art. 1. inducis.